

L'espai no és irrellevant per al conreu de l'espiritualitat. Hi ha entorns naturals que inviten a transcendir, a prendre distància de les ocupacions quotidianes, a meditar i a pregar. Aquesta és l'experiència que tenim quan ens trobem enmig d'un desert, a dalt d'un cim o bé enmig d'una bella fageda.

La bellesa dels espais naturals pot esdevenir un camí cap a Déu, o, si més no, una ocasió per transcendir, per anar més enllà i copsar el misteri que ho embolcalla tot. La via de la bellesa (*via pulcritudinis*), inspirada, en gran part, en la tradició franciscana, ha estat vindicada per molts teòlegs, al llarg de la història, com un possible itinerari vers Déu (*itinerarium Dei*). També el Papa Francesc, en la seva darrera encíclica, *Laudato si*, subratlla el caràcter sagrat de la naturalesa, com a símbol visible de la realitat invisible de Déu.

En aquest número de *Qüestions de Vida Cristiana*, però, no volem reflexionar sobre la naturalesa com a creació de Déu, sinó sobre l'art i, especialment, sobre l'arquitectura, com un àmbit especialment idoni per al retrobament personal, per a l'elevació de l'esperit humà i per a l'encontre personal amb Déu. Hi ha l'arquitectura funcional que cerca l'aprofitament, el rendiment i la utilitat en la gestió dels espais, però també hi ha altres formes d'arquitectura que persegueixen causar una experiència estètica i/o religiosa en l'esperit humà.

La creativitat humana s'ha expressat de maneres molt diverses al llarg de la història i els diferents estils arquitectònics en són una bella expressió. Més enllà del debat estètic, l'art, en qualsevol de les formes, és, també, un mode de transcendir. El creador, a través de l'obra que realitza, surt de si mateix i exterioritza en el món una idea, un sentiment, una creença que habita en el seu interior. Les obres parlen, com la creació reflecteix, també, la grandesa inefable del misteri de Déu de tal manera que en cada criatura hi ha un vestigi de divinitat.

Arthur Schopenhauer considerava que la més noble de les arts era la música. Li atribuïa la capacitat de fer-nos transcendir el marc de la representació i de suscitar la visió de la voluntat de viure. L'arquitectura no és la música, però té, també, la potència d'elevat l'esperit

rit i d'esdevenir un àmbit de mediació, de trobada personal amb el misteri que tot ho embolcalla.

Hi ha espais arquitectònics que tenen la capacitat d'activar la potència espiritual que hi ha en el fons del nostre ésser. En aquests espais experimentem l'imperatiu del silenci: sentim que hem de callar per no commoure el clima que s'hi crea. És el que experimentem quan entrem en una petita ermita romànica, en un monestir cistercenc o bé en una gran catedral gòtica.

Aquest número que presentem és el resultat d'una recerca continuada que ha elaborat un conjunt de professionals, la majoria arquitectes, convocats per la Fundació Joan Maragall en un dels seminaris regulars dedicats a patrimoni sacre. S'hi han afegit, també, algunes aportacions alienes, però, en essència, el número recull aquest conjunt de treballs que ara ens plau regalar als nostres lectors perquè puguin aprofundir en el fort vincle entre l'espiritualitat i l'arquitectura.

L'espiritualitat és un mot polisèmic, fins i tot, equívoc. En essència, és descentrament, obertura, èxtasi, sortida d'un mateix cap a l'altre i, en darrer terme, cap a l'Altre. Una espiritualitat autoreferencial és, de fet, una *contradictio in terminis*. L'arquitectura, com la música i la pintura, té aquesta capacitat de fer possible aquesta sortida, aquesta obertura cap al desconegut. La finalitat de l'art sacre no és conreu del jo centrat en ell mateix, no és el narcisisme espiritual, sinó l'obertura, la sortida, el descentrament, el reconeixement del quelcom més gran, més excels, més noble i elevat que la condició humana.

El patrimoni arquitectònic religiós que s'estén pel conjunt de la nostra geografia i pel conjunt d'Europa és una riquesa tangible que cal protegir amb cura, és un patrimoni que té la capacitat de despertar en nosaltres l'admiració, la meravella, fins i tot l'esglai, però, a la vegada, pot propiciar l'experiència espiritual, la interrogació per allò que som i pel nostre lloc en el conjunt del cosmos. Aquests espais d'interrupció, de presa de distància són una ocasió idònia per esdevenir conscients i créixer espiritualment, però, a la vegada, per practicar el que Hans Urs von Balthasar va anomenar la *pregària contemplativa*.